

การปรับปรุงรายการบัญชีและการปิดบัญชี

การปรับปรุงรายการบัญชี

การปรับปรุงรายการบัญชี หมายถึง การปรับปรุงรายการค้าที่เกิดขึ้นคาบเกี่ยวระหว่าง 2 งวดบัญชีหรือเกินกว่านั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งรายการที่มีความแตกต่างเกี่ยวกับเวลาในการรับจ่ายเงินกับการบันทึกเป็นรายได้และค่าใช้จ่ายของงวดบัญชี ทั้งนี้ เพราะองค์การค้าดำเนินงานอย่างต่อเนื่องรายการค้าที่เกิดขึ้นย่อมไม่สิ้นสุดในงวดบัญชีทุกรายการไป ดังนั้นจึงจำเป็นต้องปรับปรุงรายการเพื่อตัดแบ่งรายได้และค่าใช้จ่ายของแต่ละงวดบัญชีแยกจากกันแล้วบันทึกไว้ในบัญชีให้ครบถ้วนโดยไม่คำนึงถึงการจ่ายเงิน เพื่อให้ผลการดำเนินงานที่วัดออกมาแม่นยำใกล้เคียงกับความเป็นจริงที่สุด ซึ่งถ้าไม่มีการปรับปรุงรายการในวันสิ้นงวดแล้วอาจทำให้งบการเงินไม่ถูกต้อง

รายการปรับปรุงที่ต้องคำนึงถึงเมื่อสิ้นงวดบัญชีมีดังนี้

1. รายได้ที่ยังไม่ได้บันทึก (Unrecorded Revenues) เป็นรายได้ที่เกิดขึ้นแล้ว แต่ยังไม่ได้รับเงินในงวดบัญชีนี้และยังไม่ได้บันทึกรายการไว้ในบัญชี
2. ค่าใช้จ่ายที่ยังไม่ได้บันทึก (Unrecorded Expenses) เป็นค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นแล้ว แต่ยังไม่ได้จ่ายเงินและยังไม่ได้บันทึกรายการไว้ในบัญชี
3. รายได้ที่รวมอยู่กับรายได้รับล่วงหน้า (Earned Advances from Customers) เป็นรายได้ของงวดบัญชีปัจจุบันที่ได้มีการรับเงิน หรือสินทรัพย์ไว้ในงวดบัญชีก่อน
4. ต้นทุนที่หมดประโยชน์ (Cost expirations) เป็นค่าใช้จ่ายของงวดบัญชีปัจจุบันที่ได้มีการจ่ายเงินหรือสินทรัพย์ไปแล้วในงวดบัญชีก่อน
5. การประมาณหนี้สูญ (Estimating bad debts) เป็นค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการเรียกเก็บเงินจากลูกหนี้ไม่ได้

การปรับปรุงรายการบัญชีของสถาบันวิทยบริการ

สำหรับสถาบันวิทยบริการนั้น ทว่าการปรับปรุงรายการโดยเน้นในด้านค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น เพื่อหาบันทึกค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นให้ครบถ้วน ส่วนทางด้านรายได้ เนื่องจากสถาบันวิทยบริการมีข้อมูลของรายได้ที่ยังไม่บันทึกค่อนข้างน้อย ทำให้ไม่สามารถทราบจำนวนของรายได้ที่ยังไม่บันทึกที่แน่ชัด ดังนั้นถ้าทำการบันทึกปรับปรุงเกี่ยวกับรายได้โดยการเงินแสดงผิดพลาดได้ จึงไม่ควรมีการดำเนินการปรับปรุงบัญชีทางด้านรายได้

นอกจากนี้พบว่าการบันทึกปรับปรุงรายการค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นแล้ว แต่ยังไม่บันทึกบัญชีหรือค่าใช้จ่ายค้างจ่าย มีความเกี่ยวข้องกับงบประมาณของหน่วยงาน โดยทางราชการถือว่า ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นในงวดงบประมาณใด ต้องใช้เงินสำหรับงวดงบประมาณนั้นจ่าย

ดังนั้นสถาบันต้องทำการกันเงินงบประมาณไว้ เพื่อจ่ายให้ชำระค่าใช้จ่ายค้างจ่ายนี้ โดยทำการปรับปรุงรายการไว้ใน บัญชีค่าใช้จ่ายเงินกันเหลือมปี ซึ่งมีลักษณะเช่นเดียวกับบัญชีค่าใช้จ่ายค้างจ่าย ปรับปรุงเท่ากับจำนวนค่าใช้จ่ายค้างจ่าย ทว่าการบันทึกบัญชีปรับปรุงรายการ ดังนี้

การบันทึกปรับปรุงบัญชีเมื่อจัดทำด้วยมือ

พิจารณาค่าใช้จ่ายค้างจ่ายหรือค่าใช้จ่ายกันเหลือมปี จาก 3 แหล่ง คือ

1. บัญชีเจ้าหนี้ ที่ทำการบันทึกไว้แล้ว เมื่อสิ้นปีถือว่าเป็นการที่ต้องกันเงินงบประมาณไว้ไว้สำหรับจ่ายตามระเบียบของทางราชการ จึงถือเป็นค่าใช้จ่ายกันเหลือมปี ดังนั้นเมื่อหลังจากทำการปรับปรุงรายการแล้ว ไม่มีบัญชีเจ้าหนี้เหลืออยู่ เมื่อปรับปรุงรายการไปใช้เกณฑ์เงินสดจะง่ายขึ้น

2. ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นแล้ว แต่ยังไม่มีการบันทึกบัญชีเจ้าหนี้ไว้

ซึ่งเมื่อผู้บริหารต้องการทราบว่า มีเจ้าหนี้ หรือภาระที่สถาบันค้างจ่ายกับเจ้าหนี้ต้องพิจารณาจากบัญชีค่าใช้จ่ายกันเหลือมปีนี้ ซึ่งมีการบันทึกบัญชี ดังนี้

เดบิต	เจ้าหนี้	xx	
	ค่าใช้จ่าย	xx	
	เครดิต	ค่าใช้จ่ายกันเหลือมปี	xx

เมื่อมีการจ่ายเงินจะทำการบันทึกการชำระเงินจ่ายค่าใช้จ่ายค้างจ่ายหรือชำระเงินให้เจ้าหนี้ในปีต่อไป จะทำการบันทึกบัญชี ดังนี้

เดบิต ค่าใช้จ่ายกันเหลือมปี xx
 เครดิต กองคลัง-จุฬาลงกรณ์ xx
 (เงินงบประมาณแผ่นดินหรือเงินงบประมาณผลประโยชน์)
 เงินฝากธนาคาร xx (เงินงบประมาณเงินทุนสถาบัน)

การปรับปรุงรายการบัญชีที่ทำการประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์

เมื่อนาระบบคอมพิวเตอร์มาช่วยในการบันทึกบัญชีนั้น การจัดทำโปรแกรม
 เสนอให้มีการบันทึกบัญชีไว้แนบเพิ่มข้อมูล 2 รูปแบบ (File) คือ

1. ข้อมูลบัญชีที่บันทึกรายการตามเกณฑ์คงค้าง
 โดยเป็นข้อมูลที่ใช้ประมวลผลสำหรับรายงานเพื่อการบริหาร
 2. ข้อมูลบัญชีที่บันทึกตามเกณฑ์เงินสด
 โดยเป็นข้อมูลเพื่อประมวลผลสำหรับรายงานตามระเบียบของทางราชการ
- ประกอบด้วยการปรับปรุง 2 รายการ ดังนี้

1. การบันทึกค่าใช้จ่ายค้างจ่าย
2. การบันทึกรายได้ค้างรับ

1. การบันทึกค่าใช้จ่ายค้างจ่าย

สถาบันยังคงต้องทำการปรับปรุงทั้งงานเพิ่มข้อมูลบัญชีตามเกณฑ์คงค้าง และเพิ่ม
 ข้อมูลบัญชีตามเกณฑ์เงินสด เพื่อบันทึกเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายค้างจ่าย ซึ่งยังไม่มีการบันทึกบัญชี
 เจ้าหนี้ โดย

เพิ่มข้อมูลบัญชีที่บันทึกรายการตามเกณฑ์คงค้าง

เนื่องจากเมื่อนาเกณฑ์เงินคงค้างมาใช้ในการบันทึกบัญชีแล้วนั้น อาจมี
 ค่าใช้จ่ายค้างจ่ายบางรายการที่ยังไม่เข้าสู่ระบบที่ได้วางไว้ เช่น ค่าใช้จ่ายในการเดิน
 ทางซึ่งพนักงานยังไม่มาขอเบิก หรือ ค่าใช้จ่ายที่พนักงานนำเงินส่วนตัวจ่ายชำระไปก่อน
 แล้วยังไม่นำมาขอเบิกคืน เป็นต้น ดังนั้น เจ้าหน้าที่บัญชีจึงควรทำการติดตามถึงค่าใช้จ่าย
 ค้างจ่ายที่ยังไม่มีการตั้งเจ้าหนี้ไว้ และทำการบันทึกบัญชี ดังนี้

เดบิต ค่าใช้จ่าย xx
 เครดิต ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย xx

และเมื่อต้นปีบัญชีถัดไป ทำการกลับรายการ โดย

เดบิต	ค่าใช้จ่าย	xx	
	เครดิต	ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย	xx

เพิ่มข้อมูลบัญชีที่บันทึกตามเกณฑ์เงินสด

ทำการบันทึกบัญชีค่าใช้จ่ายค้างจ่ายทั้งหมดที่มีในบัญชีค่าใช้จ่ายกันเหลือมปี ดังนี้

เดบิต	ค่าใช้จ่าย	xx	
	เครดิต	ค่าใช้จ่ายกันเหลือมปี	xx

และเมื่อมีการจ่ายเงินจะทำการบันทึกการชำระเงินจ่ายค่าใช้จ่ายค้างจ่ายใน

ปีต่อไป	เดบิต	ค่าใช้จ่ายกันเหลือมปี	xx
	เครดิต	กองคลัง-จุฬาลงกรณ์	xx

(เงินงบประมาณแผ่นดินหรือเงินงบประมาณผลประโยชน์)

	เงินฝากธนาคาร	xx
--	---------------	----

(เงินงบประมาณเงินทุนสถาบัน)

2. การบันทึกรายได้ค้างรับ

รายได้ค้างรับ เนื่องจากมีการบันทึกไว้ในบัญชีลูกหนี้แล้วส่วนหนึ่งซึ่งเป็นรายได้ค้างรับจากรายได้จากการดำเนินงาน แต่ในส่วนของรายได้ค้างรับอื่นนั้น สถาบันไม่อาจประเมินได้อย่างมีสาระสำคัญว่ามีมูลค่าเท่าใด แต่ถ้าสามารถประเมินได้อย่างมีเหตุผล หลักการและมามีหลักฐานประกอบชัดเจน สถาบันอาจพิจารณานำบันทึกบัญชีเพื่อเป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหาร โดยบันทึกปรับปรุงรายการ ตามรายละเอียด ดังต่อไปนี้

เพิ่มข้อมูลบัญชีที่บันทึกรายการตามเกณฑ์คงค้าง ดังนี้

เดบิต	รายได้ค้างรับ	xx	
	เครดิต	รายได้.....	xx

และเมื่อต้นปีบัญชีถัดไป ทำการกลับรายการ โดย

เดบิต	รายได้.....	xx	
	เครดิต	รายได้ค้างรับ	xx

เพิ่มข้อมูลบัญชีที่บันทึกรายการตามเกณฑ์เงินสด

" ไม่ทำการบันทึก "

เดบิต	รายได้สูงกว่ารายจ่าย	xx
	เครดิต	เงินทุนสถาบัน
		xx

ส่วนเงินกองทุนจากภายนอกและกองทุนทรัพย์สิน จะดำเนินการ เช่นเดียวกับเงินทุนสถาบันทุกประการ

การปิดบัญชีและการส่งคืนเงินงบประมาณเมื่อทำการประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์

การปิดบัญชียังมีวิธีการที่แตกต่างตามเกณฑ์การบันทึกข้อมูล 2 แบบ ดังนี้

1. การปิดบัญชีในข้อมูลบัญชีที่บันทึกตามเกณฑ์เงินสด

ดำเนินการ เช่นเดียวกับระบบมือ จะปรับปรุงแยกตามแหล่งเงินงบประมาณ ดังนี้
ในกรณีเงินงบประมาณแผ่นดินหรือเงินงบประมาณผลประโยชน์

เนื่องจากเงินกองทุนในส่วนนี้ตัวเงินสดทางสถาบันมิได้เป็นผู้ดูแลรักษาไว้เอง ทางกองคลังมหาวิทยาลัยเป็นผู้ดูแลรักษาไว้ให้ ดังนั้นเมื่อทำการปิดบัญชีรายได้และค่าใช้จ่ายตามปกติ แต่ต้องทำการคืนเงินงบประมาณโดย

เดบิต	รายได้สูงกว่าค่าใช้จ่าย	xx
	เครดิต	กองคลัง-จุฬาลงกรณ์
		xx

ในกรณีเงินงบประมาณเงินทุนสถาบัน

เงินทุนสถาบันเป็นเงินทุนส่วนที่ทางสถาบันเป็นผู้เก็บรักษาเงินไว้เอง ผู้บริหารสถาบันเป็นผู้ควบคุมการใช้จ่ายเอง ดังนั้นผลประโยชน์อันเกิดจากเงินทุนส่วนนี้จึงตกเป็นของทางสถาบัน เมื่อดำเนินการปิดบัญชีรายได้และค่าใช้จ่ายแล้ว ส่วนรายได้สูงกว่ารายจ่ายหรือรายได้ต่ำกว่ารายจ่าย จะถูกโอนไปยังบัญชีเงินกองทุน

เดบิต	รายได้สูงกว่ารายจ่าย	xx
	เครดิต	เงินทุนสถาบัน
		xx

2. การปิดบัญชีในข้อมูลที่บันทึกการตามเกณฑ์คงค้าง

ทำการปิดบันทึกรายได้และค่าใช้จ่ายเข้าบัญชีรายรับสูงกว่ารายจ่าย หรือรายรับต่ำกว่ารายจ่ายและปิดรายการเข้าสู่บัญชีทุน แต่เนื่องจากต้องมีการส่งคืนเงินงบประมาณ จึงต้องเพิ่มการบันทึกการส่งเงินงบประมาณคืนเฉพาะบัญชีเงินงบประมาณแผ่นดินและเงินงบประมาณผลประโยชน์ โดย

เดบิต รายได้สูงกว่าค่าใช้จ่าย xx

เครดิต กองคลัง-จุฬาลงกรณ์ xx

ซึ่งยอดที่ทำการบันทึกนี้จะเป็นยอดที่ได้จากการส่งคืนงบประมาณจริงเท่านั้น โดยจะไม่เท่ากับรายได้ที่สูงกว่ารายจ่ายที่ได้จากการปิดบัญชีในระบบคงค้างจริง

ส่วนบัญชีเงินงบประมาณเงินทุนสถาบัน ไม่มีการส่งงบประมาณคืนจึงไม่มีการบันทึก
รายการนี้

การควบคุมการปรับปรุงรายการบัญชี

การควบคุมการปรับปรุงบัญชี โดยการที่การปรับปรุงบัญชีนี้เป็นการปรับปรุงผ่านสมุด
รายวันทั่วไปหรือระบบบัญชีทั่วไป ดังนั้นจึงต้องมีการจัดทำใบสำคัญทั่วไปเพื่อใช้ในการบันทึกบัญชี
ทั้งนี้ก่อนที่จะมีการบันทึกบัญชีต้องมีการตรวจสอบและอนุมัติรายการโดยหัวหน้างานบัญชีก่อนทุกครั้ง